

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี
ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี*

FACTORS RELATING TO 2-3 YEARS OLD CHILDREN DEVELOPEMT PROMOTION
BEHAVIORS OF CAREGIVERS IN THE CHILD DEVELOPMENT CENTER,
UDON THANI PROVINCE

คณิศร จันทร์พาณิชย์, ศิริชัย จันทุม

Kanisorn Chanpanich, Sirichai Junphum

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: sirichai.j@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง ในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี เก็บรวบรวมข้อมูลเดือนมิถุนายน 2565 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Stepwise multiple logistic regression

ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ประโยชน์ มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r = 0.854$, $p = <0.001$) และการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r = 0.874$, $p = <0.001$) ดังนั้น พยาบาลควรมีการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ และเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมให้ผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี

คำสำคัญ: พัฒนาการเด็กอายุ 2-3 ปี; พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก; ผู้ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี

* Received September 11, 2021; Revised November 21, 2021; Accepted November 22, 2021

Abstract

This descriptive research aimed to study the factors relating to the 2-3 years old children development promotion behaviors of caregivers in the child development center, Udon Thani Province. The studied samples were 121 child caregivers. The research instrument was questionnaires of the perceived benefit, perceived barriers, self-efficacy, social support, and development behavior of caregivers of children on ages 2-3 years old. Data were collected in June 2022. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple logistic regression.

Findings were found that the perception of benefits affected 2-3 years old development promotion behavior of caregivers in the child development center, Udon Thani Province with statistically significant level of 0.05 ($r = 0.854$, $p < 0.001$) and social support affected the 2-3 years old children development promotion behavior of caregivers in the child development center Udon Thani Province with statistically significant level of 0.05 ($r = 0.874$, $p < 0.001$). Therefore, caregivers should be promoted in the awareness of the benefits and social support for caregivers to promote the development of 2-3 years old children.

Keywords: 2-3 years old child development; Child development behavior promotion; caregivers of 2-3 years old children

บทนำ

เด็กที่มีพัฒนาการสมบูรณ์ทุกด้านตามวัยจะเป็นรากฐานที่ดี (Johnson, 2019) ซึ่งส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตแข็งแรง มีสุขภาพดี เป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดี จากสถานการณ์พัฒนาการเด็กสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัย ณ สถานบริการสาธารณสุข ปี พ.ศ 2561, 2562, 2563 และ 2564 พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 21.2, 25.6, 26.6 และ 27.8 ตามลำดับ (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) และจากการสำรวจพัฒนาการของศูนย์อนามัยที่ 8 จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2562 พบผลการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี พ.ศ. 2562 ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ ร้อยละ 93.91 มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 25.06 (ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี, 2562)

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กนอกจากครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีบทบาทสำคัญแล้ว ผู้ดูแลเด็กหลักเปรียบเสมือนเป็นกุญแจดอกแรกที่จะเปิดโลกการเรียนรู้ของเด็ก (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2560) การพัฒนาเด็กที่ดีผู้ดูแลเด็กก็เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ไม่ควรมองข้าม เนื่องจากผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่าง

มากต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้าน เพราะเด็กใช้เวลาอยู่ในสถานศึกษาเพียงหนึ่งในสามของเวลาที่เด็กอยู่กับครอบครัว (สุภาวิณี ลายบัว, 2554) เมื่อเด็กอยู่บ้านและใช้เวลาทั้งหมดอยู่กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงเป็นโอกาสดีที่จะได้ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก และสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-3 ปี ได้

ผลกระทบจากการที่เด็กไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสม ได้แก่ การมีพัฒนาการล่าช้าหรือพัฒนาการไม่สมวัย ส่งผลให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มีพัฒนาการปกติ (หนึ่งฤทัย เกื้อเอียด และคณะ, 2561) เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ลดลง และไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ความสามารถในการปรับตัวและดูแลตนเองได้ลด ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ขาดทักษะการเข้าสังคม การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ความพร้อมในการเรียนรู้ และได้รับการยอมรับจากสังคมลดลง (ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย และคณะ, 2556)

จากกรอบแนวคิดของเพนเดอร์ (Pender et al., 2006) ในการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย 3 มโนทัศน์หลัก ได้แก่ ประสบการณ์และคุณลักษณะของปัจเจกบุคคล อารมณ์และการคิดที่เฉพาะเจาะจงกับพฤติกรรม และผลลัพธ์ด้านพฤติกรรม ซึ่งการที่บุคคลจะปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้อย่างต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดที่เฉพาะเจาะจงต่อพฤติกรรม 6 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรม อิทธิพลระหว่างบุคคล และอิทธิพลจากสถานการณ์มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งในการศึกษครั้งนี้ศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล การรับรู้ความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล และการสนับสนุนทางสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10 ปี ย้อนหลัง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนั้น พบว่า การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กช่วงอายุอื่น ซึ่งยังไม่พบการศึกษาในเด็กช่วงอายุ 2-3 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ของการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล รับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล การรับรู้ความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล และการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation design) แบบภาคตัดขวาง (cross - sectional) โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีแบบจำลองส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender et al.,2006) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเด็กหลักอายุ 2 – 3 ปี ที่พาบุตรมารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมิถุนายน 2565 จำนวน 121 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างในการทดสอบสมมติฐานสหสัมพันธ์ (อรุณ จิรวรรณกุล, 2558) กำหนดค่าความเชื่อมั่นในการทดสอบที่ระดับแอลฟา 0.05 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเป็นระบบ (systematic random sampling) ดังนี้

$$n = \left(\frac{Z\alpha + Z\beta}{Zr} \right)^2 + 3$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง

α = α error กำหนด 0.5 เท่ากับ 1.96

β = β error กำหนด 0.8 เท่ากับ 1.28

r = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของวันเพ็ญ มโนวงศ์ (2561) เรื่อง

การรับรู้ประโยชน์ สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ได้ค่า $r = 0.530$

$$Z(r) = \frac{1}{2} \ln \left(\frac{1+r}{1-r} \right)$$

$$\text{แทนค่า } Z(r) = \frac{1}{2} \ln \left(\frac{1+0.29}{1-0.29} \right) \\ = 0.5(0.59)$$

$$Z(r) = 0.29$$

$$\text{แทนค่า } n = \left(\frac{1.960+1.28}{0.29} \right)^2 + 3$$

$$N = 120.7 \text{ คน}$$

$$N \approx 121 \text{ คน}$$

เกณฑ์ในการคัดเข้าศึกษา (inclusion criteria) คือ 1) ผู้ดูแลเด็กหลักอายุ 2 – 3 ปี และ 2) ผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้ และสติสัมปชัญญะดี สามารถสื่อสารได้โดยการพูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ เกณฑ์ในการคัดออกจากศึกษา (exclusion criteria) คือ ผู้ดูแลเด็กไม่สนใจหรือไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแล จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กอายุ 2 – 3 ปี ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากงานวิจัยของวันเพ็ญ มโนวงศ์ (2550) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราวัด 5 อันดับ (CVI = 0.90, Cronbach's Alpha Coefficient = 0.91) 3) แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กอายุ 2 – 3 ปี จากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราวัด 5 อันดับ (CVI = 0.80, Cronbach's Alpha Coefficient = 0.93) 4) แบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลอายุ 2-3 ปี ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากงานวิจัยของวันเพ็ญ มโนวงศ์ (2550) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราวัด 5 อันดับ (CVI = 0.80, Cronbach's Alpha Coefficient = 0.93) 5) แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยประยุกต์จากชินษฐา หะยิมะแซ (2556) จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราวัด 5 อันดับ (CVI = 0.90 , Cronbach's Alpha Coefficient = 0.88) และ 6) แบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ของผู้ดูแล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราวัด 5 อันดับ (CVI = 0.85, Cronbach's Alpha Coefficient = 0.94) โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียง จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผ่านจริยธรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ อว 0622.7/434 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หลังจากได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้เข้าพบหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็ก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอเข้าเก็บข้อมูลการวิจัย

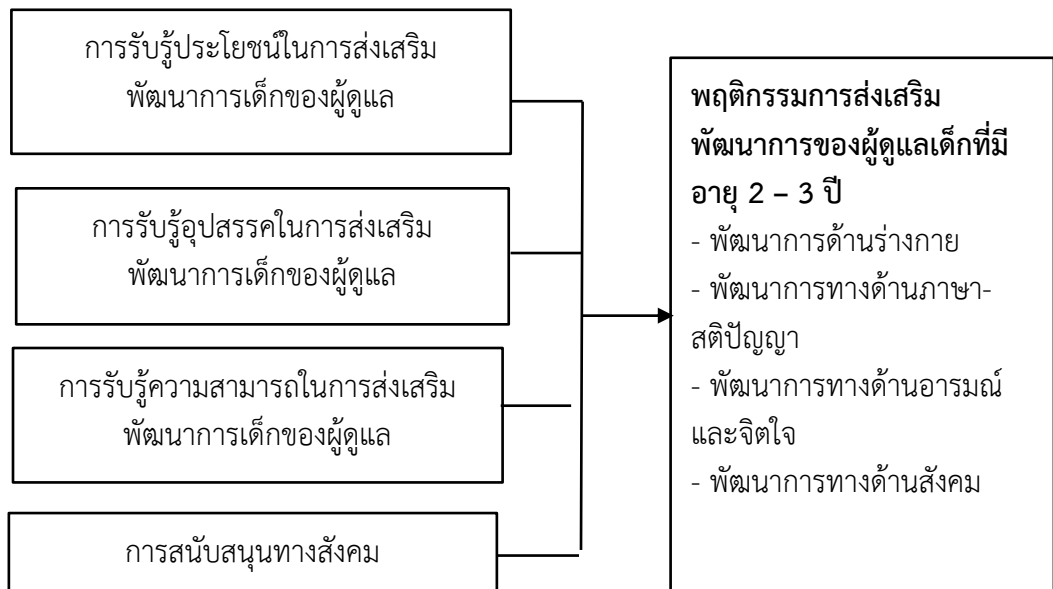
2. หลังจากนั้นผู้วิจัย ได้ขอพบกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ในวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 15.00 – 16.00 น. ซึ่งเป็นผู้ดูแลเด็กหลัก ซึ่งมารับเด็กกลับบ้าน ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างสัมพันธภาพ พร้อมบอกวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายการเก็บรวบรวมข้อมูล เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือจากผู้ดูแลเด็ก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หากผู้ดูแลเด็ก ยินดีเข้าร่วมวิจัยให้ลงลายมือชื่อแสดงความยินดีในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเชิญผู้ดูแลเด็ก ไปในสถานที่เงียบสงบที่เตรียมไว้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 20 นาที

4. เมื่อผู้ดูแลเด็ก ตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่า ข้อมูลไม่สมบูรณ์จะให้ผู้ดูแลเด็ก เพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติโดยใช้สถิติ Kolmogorov Smirnov test และสถิติ Stepwise multiple logistic regression

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender et al., 2006) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแนวคิดของเพนเดอร์ อธิบายว่าเป็นการปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมสุขภาพปัจจัยสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรม อิทธิพลระหว่างบุคคล และอิทธิพลจากสถานการณ์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล การรับรู้ความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแล และการสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 – 3 ปี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก

ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก จำนวน 121 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 83.50 (20 คน) อายุส่วนใหญ่ 31 – 40 ปี ร้อยละ 41.32 (50 คน) อายุเฉลี่ย 34.49 เดือน (S.D. = 74) อายุสูงสุด 53 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,000 – 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 53.71 (65 คน) รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 15,743 บาท (S.D. = 0.10) รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนสูงสุด 90,000 บาท/เดือน รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนต่ำสุด 5,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 80.16 (97 คน) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 26.44 (32 คน) อาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง ร้อยละ 48.79 (59 คน) ส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้องรวมกัน 2 คน ร้อยละ 54.54 (66 คน) และเคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ร้อยละ 80.16 (97 คน) และไม่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ร้อยละ 19.83 (24 คน) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปจำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก (n = 121)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	101	16.50
ชาย	20	83.50
อายุ (ปี)		
20 – 30 ปี	44	36.36
31 – 40 ปี	50	41.32
41 – 50 ปี	22	18.18
51 – 60 ปี	5	4.13
Mean = 34.49, S.D. = 0.74, Max = 53, Min = 20		
รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน (บาท)		
5,000 – 10,000	65	53.71
10,001 – 20,000	40	33.05
20,001 – 30,000	11	9.09
30,001 – 40,000	3	2.47
40,001 – 50,000	1	0.82
มากกว่า 50,000	1	0.82
Mean = 15,743, S.D. = 0.10, Max = 90,000, Min = 5,000		
สถานภาพสมรส		
คู่	97	80.16
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	16	13.22
โสด	7	5.78
บิดา/มารดาเสียชีวิต	1	0.82
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	32	26.44
ปริญญาตรี	26	21.48
ประถมศึกษา	21	17.35
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	16.52
ปวช./ปวส	19	15.70
ไม่ได้เรียน	2	1.65
ปริญญาโท	1	0.82
อาชีพ		
รับจ้าง	59	48.76

แม่บ้าน	32	26.44
ค้าขาย	13	10.74
รับราชการ	8	6.61
เกษตรกรรม	6	4.95
รัฐวิสาหกิจ	3	2.47
จำนวนพี่น้องรวมกับเด็ก (คน)		
2 คน	66	54.54
ลูกคนเดียว	55	45.45
การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก		
เคย	97	80.16
ไม่เคย	24	19.83

1.2 ระดับการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กและพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ของผู้ดูแล

ระดับการรับรู้ประโยชน์ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลที่มีอายุ 2-3 ปี อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D. = 0.53) การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.51 (S.D. = 0.70) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 (S.D. = 0.49) การสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.83 (S.D. = 0.56) และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.85 (S.D. = 0.10) ดังแสดงดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ของผู้ดูแล (n = 121)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1.ระดับการรับรู้ประโยชน์	4.07	0.53	มาก
2. การรับรู้อุปสรรค	3.51	0.70	ปานกลาง
3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.87	0.49	ปานกลาง
4. การสนับสนุนทางสังคม	3.83	0.56	ปานกลาง
5. พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแล	3.85	0.10	ปานกลาง

1.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ระดับการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.925$, $p = <0.001$) การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.351$, $p = <0.001$) และการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.331$, $p = <0.001$) แต่ส่วนปัจจัยด้านการรับรู้อุปสรรค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.143$, $p = 0.058$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี ($n = 121$)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	P - value	ระดับความสัมพันธ์
1. การรับรู้ประโยชน์	0.925**	<0.001	สูงมาก
2. การรับรู้อุปสรรค	0.143	0.058	ต่ำมาก
3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	0.351**	<0.001	ต่ำ
4. การสนับสนุนทางสังคม	0.331**	<0.001	ต่ำ
ภาพรวม	0.437	<0.001	ต่ำ

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเชิงเส้นตรง (Stepwise multiple logistic regression) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.925$, $p = <0.001$) และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.936$, $p = <0.001$) ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ถูกคัดเข้าสมการ จะเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05 ได้แก่ การรับรู้อุปสรรค และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2-3 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี ($n = 121$)

ตัวแปร	B	Beta	T	P -value	R	R2
1. การรับรู้ประโยชน์	0.807	0.895	26.968	<0.001	0.925	0.856
2. การสนับสนุนทางสังคม	0.123	0.145	4.363	<0.001	0.936	0.876

ภาพรวม ค่าคงที่ Constant = 0.222, ค่า F= 415.584, ค่า P-value = 0.000,

ค่า R = 0.936, ค่า R2 = 0.876

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2-3 ปี มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. การรับรู้ประโยชน์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r = 0.925$, $p = <0.001$) ซึ่งในปัจจุบันนี้ด้วยความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงอาจทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้มากขึ้น และผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นมารดา ซึ่งได้รับการสอนเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในระยะตั้งครรภ์ และเมื่อนำเด็กไปรับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี ซึ่งทำให้ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และมีแนวทางในการดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ รวมถึงการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2561) นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 – 3 ปี ส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จึงอาจทำให้ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 -3 ปี รับรู้ถึงประโยชน์ของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีอายุ 2-3 ปี และเกิดพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 -3 ปี ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉราพร ปิติพัฒน์, สิริณัฐ โภคพิชญ์ภูเบศ, ชลิตดา คำศรีพล และสมสมร เรืองวรบูรณ์ (2561) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.561$, $p<0.001$) และสอดคล้องกับภวดี นนทพันธ์ (2561) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r = 0.357$, $p=0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาของลาวลีย์ ทาวิหะ, พิมพ์พารณ กลั่นกลิน และมาลี เอื้ออำนวย (2559) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลัก มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.340$, $p = 0.01$) และสอดคล้องกับวันเพ็ญ มโนวงศ์ (2550) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.530$, $p = < .001$)

2. การสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r = 0.936$, $p = <.001$) การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคม ทั้งทางด้านอารมณ์ ให้กำลังใจ แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ คอยชี้แนะ ให้คำแนะนำ หรือข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้ข้อมูล ป้อนกลับทำให้ผู้ดูแลเด็กมีความมั่นคง ส่งผลให้ความเครียดลดลง จากการระบายความรู้สึกไปยัง เครือข่ายทางสังคมของบุคคลนั้น หรือได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง รวมถึงการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งรวมไปถึงการแสดงความรู้สึกในทางที่ดีของบุคคลหนึ่งแก่บุคคลหนึ่ง ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีความมั่นใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมได้ (นันทภัก ชนะพันธ์, อัจราพร สี่หิรัญ วงศ์, ประภา ยุทธไตร และธณชัย คงสกนธ์, 2556) สอดคล้องกับภควดี นนทพันธ์ (2561) พบว่า อิทธิพลระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ของผู้เลี้ยงดูเด็ก มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.298$, $p = 0.01$) และสอดคล้องกับการศึกษาของลา วัลย์ ทาวิทะ, พิมพ์พารณณ์ กลั่นกลิน และมาลี เอื้ออำนวย (2559) พบว่า การสนับสนุนของ ครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักมีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($r = .216$, $p = 0.05$ ตามลำดับ)

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. ด้านการศึกษา สามารถนำข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ ความสามารถของของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปใช้เพื่อส่งเสริมผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 – 3 ปี ให้เกิดพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
2. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2-3 ปี และการสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2-3 ปี มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อายุ 2 – 3 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นบุคลากรทางด้านสุขภาพ ครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์และการสนับสนุนทางสังคมให้แก่ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 – 3 ปี เพื่อให้เกิดการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 3 ปี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการศึกษาในรูปแบบของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 - 3 ปี เรื่อง การรับรู้อุปสรรค การสนับสนุนทางสังคม เพิ่มขึ้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 2 - 3 ปี ในระดับพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2559). คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี สำหรับผู้ปกครอง. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/HnOm6>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แบบรายงานความก้าวหน้าผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการประเด็นการตรวจสอบเพื่อสนับสนุนการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ประจากระทรวงสาธารณสุข. สืบค้น 29 กันยายน 2564, จาก <https://nich.anamai.moph.go.th/th/general-of-50/204371>
- ชนิษฐา หะยิมะแซ. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคมในผู้ดูแลเด็กกลุ่มอาการออทิซึมและเด็กพัฒนาการสมวัยที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม) สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย และคณะ. (2556). ตำรา พัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด.
- นันทกัศ ชนะพันธ์ และคณะ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและการรู้จักตนเองกับการคืนความสำคัญให้ตนเองของผู้ป่วยหญิงโรคซึมเศร้า. วารสารสมาการพยาบาล, 28(2), 44-57.
- ภควดี นนทพันธ์. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้เลี้ยงดูเด็ก. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 1(3), 10-24
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย (2560). คู่มือสำหรับพ่อแม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอน วัยเด็กเล็ก 0 - 3 ปี. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย
- ลาวัลย์ ทาวิทะ และคณะ. (2559). พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. พยาบาลสาร, 43(4), 12-22.
- วันเพ็ญ มโนวงศ์. (2550). การรับรู้ประโยชน์ สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา (พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภณัฏฐ์ นามัยที่ 8 อุดรธานี. (2562). รายงานการขับเคลื่อนมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ประจำปีงบประมาณ 2562. อุดรธานี: หจก.เอวี โพร เกรสซีฟ.
- สุภาวณี ลายบัว. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับความรู้ของผู้ปกครองในการ สร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- หนึ่งฤทัย เกื้อเอียด, และคณะ. (2561). สถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี: การทบทวนวรรณกรรม. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(1), 281 – 269.
- อรุณ จรวัฒน์กุล. (2558). *สถิติทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ส. เอเซียเพรส (1989) จำกัด.
- อัจฉราพร ปิติพัฒน์ และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการส่งเสริมการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*, 34(3), 1 – 10.
- Pender, N.J., et al., (2006). *Nursing Practice*. 5th (ed). New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Johnson, A. (2019). CHLD GROWTH AND DEVELOPMENT. College of the Canyons. Chancellor's Office.

